

วิธีดำเนินการวิจัย

ในบทนี้จะได้นำเสนอวิธีดำเนินการวิจัย โดยมีรายละเอียดตามลำดับ ดังนี้คือ

1. ประชากรและตัวอย่างประชากร
2. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย
3. การสร้างเครื่องมือการวิจัย
4. การเก็บรวบรวมข้อมูล
5. การวิเคราะห์ข้อมูล

ประชากรและตัวอย่างประชากร

1. ประชากรในการวิจัยครั้งนี้ คือ ผู้บริหารโรงเรียนและครูที่สอนระดับมัธยมศึกษาตอนต้นในโรงเรียนโครงการขยายโอกาสทางการศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดเทศบาล ซึ่งมีจำนวนโรงเรียนทั้งหมด 120 โรงเรียน จากเทศบาล 97 แห่ง

2. ตัวอย่างประชากร ได้แก่

2.1 ตัวอย่างประชากร เพื่อออกแบบสอบถามโดยวิธีการสุ่มตัวอย่างประชากร

ดังนี้

ก. ตัวอย่างประชากรที่เป็นผู้บริหารโรงเรียน ได้แก่ ผู้บริหารโรงเรียนโครงการขยายโอกาสทางการศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดเทศบาล จำนวน 120 โรงเรียนละ 1 คน รวมเป็นจำนวน 120 คน

ข. ตัวอย่างประชากรที่เป็นครู ได้แก่ ครู ที่สอนระดับมัธยมศึกษาตอนต้นในโรงเรียนโครงการขยายโอกาสทางการศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดเทศบาล โดยเลือกครูที่สอนระดับมัธยมศึกษาตอนต้น จากจำนวนโรงเรียน 120 โรงเรียนละ 3 คน โดยแบ่งเป็น ครูหัวหน้าวิชาการ 1 คน ครูหัวหน้าหมวดวิชาสามัญ แต่ละรายวิชา 1 คน ครูหัวหน้าวิชาชีพ 1 คน ดังนี้ คือ

1) เลือกครูวิชาการโดยการเลือกแบบเจาะจง คือ เลือกครูหัวหน้าวิชาการระดับมัธยมศึกษาตอนต้นของแต่ละโรงเรียน ได้ครูหัวหน้าวิชาการ จำนวน 120 คน จากโรงเรียน จำนวน 120 โรงเรียน

2) เลือกครูหัวหน้าหมวดรายวิชาสามัญของแต่ละโรงเรียน โดยวิธีการสุ่มอย่างง่าย ด้วยการจับสลากแบ่งโรงเรียน 120 โรงเรียน เพื่อตอบแบบสอบถาม จำนวนรายวิชาสามัญ 7 วิชา ได้ครูหัวหน้าหมวดรายวิชาสามัญทั้งหมด 119 คน ดังต่อไปนี้ 1) ครูหัวหน้าหมวดวิชาภาษาไทย จำนวน 17 คน 2) ครูหัวหน้าหมวดวิชาภาษาต่างประเทศ จำนวน 17 คน 3) ครูหัวหน้าหมวดวิชาวิทยาศาสตร์ จำนวน 17 คน 4) ครูหัวหน้าหมวดคณิตศาสตร์ จำนวน 17 คน 5) ครูหัวหน้าหมวดคณิตศาสตร์ จำนวน 17 คน 6) ครูหัวหน้าหมวดวิชาพลานามัย จำนวน 17 คน 7) ครูหัวหน้าหมวดวิชาศิลปะศึกษา จำนวน 17 คน

3) เลือกครูวิชาชีพโดยการเลือกแบบเจาะจง คือ เลือกครูหัวหน้าวิชาชีพระดับมัธยมศึกษาตอนต้น ของแต่ละโรงเรียนได้ครูหัวหน้าวิชาชีพ 120 คน จากโรงเรียน 120 โรงเรียน

รวมตัวอย่างประชากรผู้บริหารโรงเรียนและครูที่เข้าเครื่องมือการวิจัยแบบสอบถาม จำนวน 479 คน โดยจำแนกเป็นผู้บริหารโรงเรียน 120 คน ครูระดับมัธยมศึกษา 359 คน

2.2 ตัวอย่างประชากรที่ตอบแบบสัมภาษณ์ ประกอบด้วย

ก. ตัวอย่างประชากรที่เป็นผู้บริหารโรงเรียน จำนวน 18 คน เลือกโดยวิธีสุ่มแบบหลายขั้นตอน ดังนี้

1) เลือกจังหวัดแต่ละภาค ๗ ละ 1 จังหวัด ใช้วิธีการสุ่มอย่างง่าย โดยวิธีการจับสลาก ๖ ภาค ๗ ละ 1 จังหวัด ซึ่งถือว่าเป็นตัวแทนจังหวัดในแต่ละภาค ได้ 6 จังหวัด ได้แก่ ภาคเหนือ จังหวัดเชียงใหม่ ภาคกลาง จังหวัดลพบุรีภาคใต้ จังหวัดสงขลา ภาคตะวันออก จังหวัดราชบุรี ภาคตะวันออกจังหวัดฉะเชิงเทรา ภาคตะวันออกจังหวัดนครราชสีมา

2) เลือกเทศบาลที่มีโรงเรียนโครงการขยายโอกาสทางการศึกษาขั้นพื้นฐาน จากระดับจังหวัดในข้อ 1 โดยวิธีการเลือกแบบเจาะจง คือ เลือกเทศบาลที่มีโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษาขั้นพื้นฐานจากระดับจังหวัดในข้อ 1 ได้เทศบาล จำนวน 13 แห่ง (ดูตารางที่ 1)

3) เลือกโรงเรียนจากระดับเทศบาลในข้อ 2) โดยวิธีการ
เลือกแบบเจาะจงคือ เลือกโรงเรียนในสังกัดเทศบาลที่เป็นโรงเรียนในโครงการขยายโอกาสทาง
การศึกษาขั้นพื้นฐานได้โรงเรียน จำนวน 18 โรงเรียน (ดูตารางที่ 1)

ตารางที่ 1 จำนวนโรงเรียน จำแนกตามชื่อจังหวัดและเทศบาล

ชื่อจังหวัด	ชื่อเทศบาล	จำนวนเทศบาล (แห่ง)	จำนวนโรงเรียน (โรงเรียน)
เชียงใหม่	เทศบาลนครเชียงใหม่	1	2
สงขลา	เทศบาลเมืองสงขลา	1	3
ลพบุรี	เทศบาลเมืองลพบุรี	1	2
	เทศบาลเมืองบ้านหมี่	1	1
	เทศบาลเมืองโคกสำโรง	1	1
ฉะเชิงเทรา	เทศบาลเมืองฉะเชิงเทรา	1	1
	เทศบาลตำบลบางคล้า	1	1
ราชบุรี	เทศบาลเมืองราชบุรี	1	1
	เทศบาลเมืองโพธาราม	1	1
	เทศบาลเมืองบ้านโป่ง	1	1
นครราชสีมา	เทศบาลนครนครราชสีมา	1	2
	เทศบาลตำบลโนนสูง	1	1
	เทศบาลตำบลบัวใหญ่	1	1
รวม		13	18

ข. ตัวอย่างประชากรครูระดับมัธยมศึกษาตอนต้นในโรงเรียน
โครงการขยายโอกาสทางการศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดเทศบาลที่ตอบแบบสัมภาษณ์ จากโรงเรียน
เทศบาลที่เลือกได้ (ดูตารางที่ 1) โดยวิธีการสุ่มอย่างง่าย ด้วยวิธีการจับผลากทรายชื่อครู
โรงเรียนละ 2 คน จากจำนวนโรงเรียน 18 โรงเรียน รวม 36 คน ซึ่งเป็นตัวอย่างประชากรเดียวกัน
กับในข้อ 3)

2.3 ตัวอย่างประชากรที่ไร้แบบสังเกต ได้แก่ ครูผู้สอนระดับ
มัธยมศึกษาตอนต้นในโรงเรียนโครงการขยายโอกาสทางการศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดเทศบาลโรงเรียน
ละ 2 คน จากจำนวนโรงเรียน 18 โรงเรียน รวม 36 คน เป็นตัวอย่างประชากรเดียวกับในข้อ ข

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย มี 3 ชุด ดังนี้

ชุดที่ 1 เครื่องมือการวิจัยที่เป็นแบบสอบถาม เพื่อศึกษาการจัดการเรียนการสอน
ในโรงเรียนโครงการขยายโอกาสทางการศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดเทศบาล 4 ด้าน เป็นคำถาม
ที่มีคำตอบให้เลือกมากกว่า 1 ข้อ และคำถามแบบปลายเปิด สำหรับผู้บริหารและครู จำนวน
2 ฉบับ

1.1 แบบสอบถามสำหรับผู้บริหาร แบ่งเป็น 3 ตอน ดังนี้

ตอนที่ 1 ข้อมูลเกี่ยวกับสภาพของผู้ตอบแบบสอบถาม

ตอนที่ 2 ข้อมูลเกี่ยวกับการจัดการเรียนการสอนในโรงเรียน

4 ด้าน

ตอนที่ 3 ข้อมูลเกี่ยวกับปัญหาและข้อเสนอแนะ

1.2 แบบสอบถามสำหรับครูผู้สอน แบ่งเป็น 3 ตอน ดังนี้

ตอนที่ 1 ข้อมูลเกี่ยวกับสภาพของผู้ตอบแบบสอบถาม

ตอนที่ 2 ข้อมูลเกี่ยวกับการจัดการเรียนการสอนในโรงเรียน

4 ด้าน

ตอนที่ 3 ข้อมูลเกี่ยวกับปัญหาและข้อเสนอแนะ

ชุดที่ 2 เครื่องมือการวิจัยที่เป็นแบบสัมภาษณ์ เพื่อศึกษาการจัดการเรียนการสอนในโครงการขยายโอกาสทางการศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดเทศบาล เป็นการศึกษาความคิดเห็นเป็นคำถามแบบปลายเปิด ประกอบด้วย

2.1 แบบสัมภาษณ์ผู้บริหาร

2.2 แบบสัมภาษณ์ครูผู้สอนระดับมัธยมศึกษาตอนต้น

ชุดที่ 3 เครื่องมือการวิจัยที่เป็นแบบสังเกต เพื่อศึกษาการจัดการเรียนการสอนของครูในโรงเรียนโครงการขยายโอกาสทางการศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดเทศบาล เป็นการศึกษาสังเกตการสอนของครู โดยแบบสังเกตที่สร้างขึ้นเป็นแบบตรวจสอบรายการ แบ่งเป็น 2 ตอน ดังนี้

ตอนที่ 1 ข้อมูลเกี่ยวกับสภาพทั่วไปของโรงเรียน

ตอนที่ 2 ข้อมูลจากการสังเกต การจัดการเรียนการสอน โดยแบ่ง

การสังเกตออกเป็น 4 รายการ คือ

1. การจัดกิจกรรมการเรียนการสอน

2. การจัดบรรยากาศในชั้นเรียน

3. การใช้สื่อการสอน

4. การวัดและประเมินผล

การสร้างเครื่องมือการวิจัย

การสร้างเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ประกอบด้วย แบบสอบถาม แบบสัมภาษณ์ และแบบสังเกต มีรายละเอียดในการสร้าง ดังนี้

1. ศึกษาเอกสาร ตำรา วารสาร ที่เกี่ยวข้องกับการศึกษาการจัดการเรียนการสอนในโรงเรียนโครงการขยายโอกาสทางการศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดเทศบาล

2. ศึกษา ค้นคว้าจากงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง กับ การจัดการเรียนการสอนในโรงเรียนโครงการขยายโอกาสทางการศึกษาขั้นพื้นฐาน

3. สัมภาษณ์ผู้บริหารโรงเรียน และครูในโรงเรียนโครงการขยายโอกาสทางการศึกษา สังกัดเทศบาล โดยนำข้อมูลที่ได้จากการศึกษาและสัมภาษณ์มากำหนดขอบข่ายในการสร้างเครื่องมือ และนำไปให้อาจารย์ที่ปรึกษาตรวจและให้คำแนะนำแก้ไข
4. รวบรวมความรู้ที่มาสร้างแบบสอบถาม แบบสัมภาษณ์ และแบบสังเกตการสอนของครู
5. นำแบบสอบถาม แบบสัมภาษณ์ และแบบสังเกตการสอนของครู ไปให้ผู้ทรงคุณวุฒิ จำนวน 5 ท่าน (ภาคผนวก ก) ตรวจแก้ไขปรับปรุงข้อความส่วนภาษาให้เข้าใจง่ายและครอบคลุมเนื้อหาที่จะถาม
6. นำแบบสอบถาม แบบสัมภาษณ์ แบบสังเกตการสอนของครูไปทดลองใช้กับผู้บริหารโรงเรียน และครูระดับมัธยมศึกษาตอนต้นในโรงเรียนโครงการขยายโอกาสทางการศึกษาชั้นพื้นฐาน ที่ไม่ได้เป็นกลุ่มตัวอย่าง 2 โรงเรียน ได้แก่ ผู้บริหารโรงเรียน จำนวน 2 คน ครูจำนวน 10 คน โดยจำแนก เป็น
  - ก. นำแบบสอบถามไปทดลองใช้กับผู้บริหารโรงเรียน จำนวน 2 คน ครู จำนวน 10 คน
  - ข. นำแบบสัมภาษณ์ไปทดลองใช้กับ ผู้บริหารโรงเรียน จำนวน 2 คน ครู จำนวน 4 คน
  - ค. นำแบบสังเกตไปทดลองใช้กับครู จำนวน 4 คน
7. นำแบบสอบถาม แบบสัมภาษณ์และแบบสังเกตการสอนของครูมาแก้ไขปรับปรุงให้เป็นฉบับสมบูรณ์ เพื่อนำไปเก็บข้อมูลต่อไป

การเก็บรวบรวมข้อมูล

ในการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยเก็บรวบรวมข้อมูล โดยดำเนินการดังนี้

1. นำหนังสือขอความร่วมมือจากบัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย ถึงผู้อำนวยการสำนักบริหารการศึกษาดังถิ่น กรมการปกครอง กระทรวงมหาดไทย เพื่อขออนุญาตในการเก็บรวบรวมข้อมูล
2. นำหนังสือขอความร่วมมือในการเก็บข้อมูลจากสำนักบริหารการศึกษาดังถิ่น ส่งไปยังเทศบาลที่มีโรงเรียนโครงการขยายโอกาสทางการศึกษาชั้นพื้นฐาน เพื่อขอความร่วมมือ

ไปยังโรงเรียนประถมศึกษาในสังกัดเทศบาลที่เปิดสอนระดับมัธยมศึกษาตอนต้น เพื่อเก็บรวบรวมข้อมูล

3. ส่งและเก็บแบบสอบถามด้วยตนเองและทางไปรษณีย์ และได้แบบสอบถามกลับคืนมา ดังตาราง

ตารางที่ 2 จำนวนแบบสอบถามที่ส่งไปและได้รับคืน

ประชากร	จำนวนที่ส่ง	จำนวนที่ได้รับคืน	ร้อยละ
ผู้บริหาร	120	102	85.00
ครู	359	335	93.31
รวม	479	437	91.23

4. เดินทางไปเก็บรวบรวมข้อมูล โดยการสัมภาษณ์และการสังเกตด้วยตนเอง ตามวัน เวลา ที่วางแผนไว้ (ดูตารางที่ 3) โดยดำเนินการดังนี้

4.1 การสัมภาษณ์

ก. การสัมภาษณ์ผู้บริหารโรงเรียน ผู้วิจัยทำการสัมภาษณ์ ผู้บริหารโรงเรียน โรงเรียนโครงการขยายโอกาสทางการศึกษาสังกัดเทศบาลด้วยตนเอง โดยสัมภาษณ์ผู้บริหารโรงเรียนทั้งหมด 18 คน จากโรงเรียน จำนวน 18 โรงเรียน โดยใช้เครื่องมือสัมภาษณ์ประเภทมีโครงสร้าง ลักษณะของคำถามเป็นแบบปลายเปิด

ข. การสัมภาษณ์ครู ผู้วิจัยทำการสัมภาษณ์ครูสอนระดับมัธยมศึกษาตอนต้นในโรงเรียนโครงการขยายโอกาสทางการศึกษาชั้นพื้นฐานสังกัดเทศบาลด้วยตนเอง จากโรงเรียนจำนวน 18 โรงเรียน ๗ ละ 2 คน เป็นจำนวนครูที่ใช้สัมภาษณ์ทั้งสิ้น 36 คน โดยใช้เครื่องมือสัมภาษณ์ประเภทมีโครงสร้าง ลักษณะของคำถามเป็นแบบปลายเปิด

4.2 การสังเกต

ผู้วิจัยสังเกตการสอนของครูด้วยตนเอง โดยผู้วิจัยสังเกตการสอน ครู ในวันที่ไปสังเกตจากโรงเรียน 18 โรงเรียน ๗ ละ 2 คน รวมครูทั้งหมด 36 คน ซึ่งเป็นตัวอย่าง ประชากรเดียวกับในข้อ ข โดยสังเกตการสอนของครูคนละ 1 ครั้ง ๗ ละ 40 - 60 นาที เป็นการสังเกตแบบไม่มีส่วนร่วมโดยใช้เครื่องมือ สังเกตแบบสำรวจรายการ ผู้วิจัยจับบันทึกการ กระทำที่เกิดขึ้นว่าครูได้ "ปฏิบัติ" รายการแต่ละข้อที่กำหนดไว้ในแบบสังเกตหรือไม่ สิ่งที่คุกรรทำจะถูกบันทึกเพียงครั้งเดียว

ตารางที่ 3 ระยะเวลาในการสัมภาษณ์และสังเกต

ระยะเวลาการสัมภาษณ์และสังเกต	เทศบาล
18 - 22 ธันวาคม 2538	เทศบาลเมืองสงขลา
25 - 28 ธันวาคม 2538	เทศบาลเมืองราชบุรี เทศบาลเมืองโพธาราม เทศบาลเมืองบ้านโปะ
3 - 5 มกราคม 2539	เทศบาลเมืองฉะเชิงเทรา เทศบาลตำบลบางด้าย
8 - 12 มกราคม 2539	เทศบาลเมืองลพบุรี เทศบาลเมืองบ้านหมี่ เทศบาลเมืองโคกสำโรง
15 - 19 มกราคม 2539	เทศบาลนครราชสีมา เทศบาลตำบลโนนสูง เทศบาลตำบลบัวใหญ่
22 - 24 มกราคม 2539	เทศบาลนครเชียงใหม่

การวิเคราะห์ข้อมูล

1. ข้อมูลที่ได้จากแบบสอบถามนำมาวิเคราะห์ด้วยการแจกแจงความถี่และคำนวณค่าร้อยละ พร้อมทั้งเสนอเป็นตารางประกอบคำบรรยาย
2. นำข้อมูลที่เป็นปลายเปิดจากแบบสอบถาม นำเสนอการวิเคราะห์ข้อมูล ด้วยการจัดลำดับความสำคัญ
3. ข้อมูลที่ได้จากแบบสัมภาษณ์ เป็นคำถามแบบปลายเปิด นำเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูล ด้วยการจัดลำดับความสำคัญ ประกอบการสรุปและอภิปรายผล โดยนำเสนอในรูปแบบความเรียง
4. ข้อมูลที่ได้จากการสังเกต นำเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูลด้วยการแจกแจงความถี่ และคำนวณค่าร้อยละ พร้อมทั้งเสนอตารางประกอบคำบรรยาย เพื่อประกอบการสรุปและอภิปรายผล
5. นำผลที่ได้จากการวิเคราะห์ข้อมูลมาสรุป และอภิปรายผล

ศูนย์วิทยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย